



12.11.2020

OKV/740/10/2020

OKV/740/10/2020-OKV-1

ASIA Poliisimieheen kohdistuvan kantelun käsittely poliisilaitoksessa

KANTELU

Kantelija on 28.12.2019 oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa, joka koostuu lähetekirjelmästä ja kahdesta kantelukirjoituksesta, arvostellut poliisilaitoksen poliisipäällikön kanteluratkaisua ja Valtakunnansyyttäjänvirastossa toimivan kihlakunnansyyttäjän esitutkintaratkaisua asiassa, jossa kantelijan mielestä on syytä epäillä moottoripyöräpoliisimiestä liikennerikoksesta.

Kantelija oli alun perin kannellut Poliisihallitukselle siitä, että moottoripyöräpoliisi oli aiheuttanut suurta vaaraa liikenneturvallisuudelle ajamalla moottoritiellä väärällä puolella tietä suurella nopeudella vilkasta liikennettä vastaan. Poliisihallitus oli siirtänyt asian poliisilaitoksen käsiteltäväksi. Sieltä kantelija oli kertomansa mukaan saanut ilmoituksen, että asia oli siirretty syyttäjän harkittavaksi.

Jonkun ajan kuluttua kantelija oli saanut poliisipäällikön kanteluratkaisun, jossa moottoripyörää kuljettaneen poliisimiehen nimi oli mainittu ja jossa todettiin, ettei tämä ollut menetellyt lainvastaisesti. Sen jälkeen kantelija oli saanut Valtakunnansyyttäjänvirastossa toimivan kihlakunnansyyttäjän tutkinnanjohtajana tekemän päätöksen, jonka mukaan moottoripyöräpoliisi oli jäänyt tuntemattomaksi, eikä häntä ollut syytä epäillä rikoksesta.

Kantelijan tiedusteltua asiaa poliisilaitokselta, hänelle oli kertomansa mukaan kerrottu, että ”asia oli vahingossa lähetetty poliisirikostutkintaan”.

SELVITYS

Poliisihallitus on antanut 15.4.2020 päivätyn lausunnon, johon on liitetty poliisilaitoksen poliisipäällikön A:n 7.4.2020 päivätty selvitys ja apulaispoliisipäällikkö B:n 1.4.2020 päivätty selvitys sekä asiakirjakopioita.

RATKAISU

Tapahtumatiedot pääpiirteittäin

Selvityksen mukaan apulaispoliisipäällikkö B toimii poliisilaitoksen ohjesäännön mukaan muun muassa kanteluasioiden valmistelijana ja esittelijänä ja poliisilaitoksen poliisirikosyhdyshenkilönä.

B kertoo ottaneensa Poliisihallituksen poliisilaitokselle siirtämän moottoripyöräpoliisin menettelyä koskevan kantelun valmisteluun, ajatuksena panna vireille asian vaatimat selvityspyynnöt ennen 21.6.2019 alkavaa vuosilomaansa. B oli tuolloin pannut merkille, että kantelukirjoituksessa oli käytetty ilmaisua poliisimiehen saattamisesta syytteeseen. Tämän vuoksi hän oli katsonut aiheelliseksi saattaa asia Valtakunnansyyttäjänvirastossa toimivan syyttäjätutkinnanjohtajan arvioitavaksi. B lähetti kantelun sähköpostitse Valtakunnansyyttäjänvirastoon ja pyysi, että vastaus lähetettäisiin häntä sijaistavalle rikosylikomisariolle. Kanteluasia jäi asianhallintajärjestelmään vireille odottamaan syyttäjän kannanottoa.

Kertomansa mukaan apulaispoliisipäällikkö B oli palattuaan vuosilomalta 22.7.2019 ryhtynyt käsittelemään kanteluasiaa muistamatta lainkaan aiemmin Valtakunnansyyttäjänvirastoon lähettämäänsä arviointipyyntöä ja kiinnittämättä huomiota kantelukirjoituksessa olevaan poliisimiehen syytteeseen saattamista koskevaan ilmaisuun. B selvitti muun muassa moottoripyöräpoliisin nimen ja esitteli 12.8.2019 ehdotuksensa kanteluratkaisuksi poliisipäällikkö A:lle, joka ratkaisi asian samana päivänä. Ratkaisu lähetettiin kantelijalle ja sen oheen liitettiin poliisilaitoksen valvonta- ja hälytystoimiston johtajan sijaisena toimineen komisarion antama selvitys. Kertomansa mukaan apulaispoliisipäällikkö B olisi, mikäli hän olisi muistanut asian olleen käsiteltävänä poliisirikosasiana, tehnyt päätöksen hallintokantelun raukeamisesta hallintolain 53 c §:n mukaan.

Tutkinnanjohtajana toiminut kihlakunnansyyttäjä teki 16.9.2019 päätöksen olla toimittamatta esitutkintaa ilmoitusnumerolle kirjatussa asiassa. Apulaispoliisipäällikkö B:n saatua päätöksestä tiedon hän kertomansa mukaan huomasi ottaneensa virheellisesti rikosasiana arvioitavana olleen asian käsiteltäväksi kanteluasiana sekä sen seikan, että syyttäjän päätöksessä oli todettu moottoripyöräpoliisin jääneen tuntemattomaksi. Tämän vuoksi B lähetti poliisilaitoksen kanteluratkaisun esitutkintapäätöksen tehneelle kihlakunnansyyttäjälle ja pyysi tätä arvioimaan, vaikuttiko kantelumenettelyssä selvinnyt poliisimiehen henkilöllisyys esitutkintaratkaisuun. Kihlakunnansyyttäjä teki uuden esitutkintapäätöksen 1.11.2019, jossa todettiin, ettei asiassa ollut edelleenkään syytä epäillä rikosta.

Arviointi

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että kantelunalaisen asian käsittelyssä poliisilaitoksella on tapahtunut virhe. Asian käsittely hallintokantelumenettelyssä olisi tullut jättää sillensä siinä vaiheessa, kun asiasta on katsottu aiheelliseksi aloittaa rikosprosessi. Menettelyvirheen syynä on ollut tietokatkos ja inhimillinen virhe ja kyseessä näyttää olevan yksittäistapaus. Poliisihallituksen käsityksen mukaan virheen johdosta ei kuitenkaan, viranomaisille aiheutuneen ylimääräisen työn ohella, ole kenellekään aiheutunut oikeuden menetystä tai muuta vahinkoa.

Omalta osaltani yhdyin Poliisihallituksen käsitykseen tältä osin. Virhe on syntynyt B:n jatkaessa hallintokantelumenettelyä asian tultua jo saatetuksi vireille syyttäjän poliisirikosasiana. Osavastuu virheestä lankeaa myös poliisipäällikkö A:lle hallintokantelun ratkaisijana. Rinnakkaisista käsittelyistä on aiheutunut turhaa hallinnollista työtä ja sekavuutta.

Kiinnittäisin kuitenkin myös itsekriminointisuojan merkitykseen tässä yhteydessä. Samanaikaiset ja rinnakkaiset käsittelyt voivat johtaa myös oikeusturvaloukkauksiin itsekriminointisuojan vaarantuessa. A ja B ovat aiheellisesti kiinnittäneet itsekriittisesti tähän huomiota. Tässä tapauksessa oikeusturvan vaarantumista koskeva riski on ollut todellinen. B:n selvityksen mukaan ”Tapahtuma-aikaan alueella oli työvuorossa 5-6 moottoripyöräpoliisia ja X:n (lainauksessa poliisimiehen nimi) osallisuus kantelussa tarkoitettuun tapahtumaan on perustunut yksinomaan hänen omaan kertomukseensa.” Tämä kertomus on annettu poliisilaitoksella osana hallintokantelumenettelyä totuudessapysymisvelvollisuuden alaisena, mutta toimitettu kuitenkin osaksi syyttäjän tekemää poliisirikostutkintaa, jossa epäillyn tulisi olla itsekriminointisuojan piirissä. B:n menettelystä ei ole kuitenkaan tässä tapauksessa osoitettu lopulta aiheutuneen poliisimiehelle oikeusturvaloukkauksia.

Selvyyden vuoksi totean, ettei minulla ole aihetta epäillä, että hallintokantelun ratkaissut poliisipäällikkö ja saman asian arvioinut syyttäjätutkinnanjohtaja olisivat ylittäneet lainmukaisen harkintavaltansa

arvioidessaan, ettei ollut syytä epäillä moottoripyörää kuljettaneen poliisimiehen menetelleen lainvastaisesti.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän poliisilaitoksen poliisipäällikkö A:n ja apulaispoliisipäällikkö B:n huomiota huolellisuuteen sekä itsekriminointisuojaan turvaamiseen hallintokanteluista ja poliisirikosasioita käsiteltäessä.

Lähetän päätökseni tiedoksi Poliisihallitukselle sekä toimitettavaksi edelleen poliisilaitoksen poliisipäällikkö A:lle ja apulaispoliisipäällikkö B:lle päätöksestä ilmenevässä tarkoituksessa.

Kantelijalle toimitetaan tämän päätöksen liitteenä kopiot Poliisihallituksen antamasta lausunnosta ja siihen liittyvistä poliisilaitoksen poliisi- ja apulaispoliisipäällikön antamista selvityksistä.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheutta.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Tom Smeds